

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sprachkünste

Helwig, Christoph

Giessae, 1619

Verwandlung der Puncten/ bestehet in Verkürtzung/ und Vnrichtigkeit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70058](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70058)

Vorlest - wird verwandelt in :

Left - wird verwandelt nur im Besitzstand.

הּ wird verwandelt in ח

ממלכה und ממלכת
ממלכת ממלכת ממלכות

• Einsilbige von Doppelter Wurzel gehen wie לב

• am end wird verwandelt in Scheva [und vor כּם ךּ in Säggol.]

הּ wird weggeworfen.

[ausgenommen den Besitzstand.]

מלך ist die gemäine form.

Nach קבר gehen diese: פָּשַׁע פָּרַץ פָּצַע נָנַע יָתַר יָזַח זָכַר יָתַר נָנַע פָּצַע פָּרַץ פָּשַׁע
פָּתַח צָמַח קָרַב רָכַב שָׁכַר סָפַר נִבְרַרְתָּ

Item Mangelh. Vnzilhaftweise / רָשַׁת זַע.

׃ wird verwandelt in ׀

• Einsilbigenemen zu sich Dagges.
Von gedoppelter wurzel.

׃ Einsilbige von doppelter wurzel / gehen wie הַקּ ׀

Holem wird verwandelt in Scheva / und vor ein andern Scheva in Komez.

׃ Diese ׀ הם ׀ הם ׀ הם ׀ behalten alzeit die Puncten des Besitzstands / wenn er verwandelt wird.

Die Geschlechtwandlung helt sich nach den Nachgeheffeten mit Einziger Zahl.

Nach.

Nachgehafft Besizstand Wlos

Nachgehafft Besizstand Wlos.

דבר	דבר	דבר	קרוב	קרוב	קרוב	
דברי	דברי	דברים	קרובי	קרובי	קרובים	
ברכת	ברכת	ברכה	שפחת	שפחת	שפחה	ה am end
	ברכות	ברכות	שפחת	שפחת	שפחות	Weiblich
						er.
לב	לב	לב	עבר	עבר	עבר	am end.
לבי	לבי	לבים	עברי	עברי	עברים	
			מקנ	מקנה	מקנה	ה am end.
			מקנ	מקני	מקנים	
קבר	קבר	קבר	מלך	מלך	מלך	} v v
קברי	קברי	קברים	מלכי	מלכי	מלכים	
עם	עם	עם	איל	איל	איל	
עמי	עמי	עמים	אילי	אילי	אילים	
רב	רב	רב	קמצ	קמצ	קמצ	ו
רבי	רבי	רבנים	קמצי	קמצי	קמצים	

Sonder

Rest der Hebräischen
Sonderbare Vurrichtige Mannwörter.

פּה פּי פּי פּי פּים סוּחַ פּיּוּחַ	פּה פּי פּי פּי פּים סוּחַ פּיּוּחַ	אָב אָבִי אָבִי אָבוֹת אָבֹת	אָבִי אָבִי אָבוֹת אָבֹת
כָּלִי כָּלִי כָּלִים כָּלִים	כָּלִי כָּלִי כָּלִים כָּלִים	אָחִי אָחִי אָחִים אָחִי	אָחִי אָחִי אָחִים אָחִי
בֵּית בֵּית בָּתִּים בָּתִּי	בֵּית בֵּית בָּתִּים בָּתִּי	אִישׁ אִישׁ אֲנָשִׁים אֲנָשִׁי	אִישׁ אִישׁ אֲנָשִׁים אֲנָשִׁי
עֵיר עֵיר עָרִים עָרִי	עֵיר עֵיר עָרִים עָרִי	אִשָּׁה אִשָּׁה נָשִׁים נָשִׁי	אִשָּׁה אִשָּׁה נָשִׁים נָשִׁי
רֹאשׁ רֹאשׁ רָאשִׁים רָאשִׁי	רֹאשׁ רֹאשׁ רָאשִׁים רָאשִׁי	בֵּן בֵּן בָּנִים בָּנִי	בֵּן בֵּן בָּנִים בָּנִי
		בֵּת בֵּת בָּנוֹת בָּנוֹת	בֵּת בֵּת בָּנוֹת בָּנוֹת
		אִמָּה אִמָּה אִמּוֹת אִמּוֹת	אִמָּה אִמָּה אִמּוֹת אִמּוֹת
		שֵׁם שֵׁם שְׁמוֹת שְׁמוֹת	שֵׁם שֵׁם שְׁמוֹת שְׁמוֹת

Nachgeheffete der Sagwörter.

Tafel ein der Nachgeheffeten / wie sie Sagwörtern angehenckt werden.

Nemlich / eben wie ahn Einzige Männ. wörter.

Ausgenommen /

יָ mit den übrigen. יָ mit Vergangener Zeit

יָ mit den übrigen. יָ mit Vergangener Zeit

יָ mit Künftiger und Anderw. יָ mit Vergangener Zeit.

יָ mit Künftiger und Anderweise. יָ mit Vergangener Zeit / Unbesitzer weise / und Sagwörter.

¶ Wann aber das Sagwort sich auf ein Selblaut ändert / so bedarf man nichts andern vorhergehen. den Puncten / als / צִיְתִיק

Verfürung d Puncten wegen d Nachgeheffeten / (und ebenmässig wegen d zugefesten silben הַ und יְ : הַ

Dann } - lestohn eins / wird verwandelt in Scheva [das lest aber bleibt durch alle Personen.]

- lest wird verwandelt in Scheva [und vor כִּן כִּן הִן in Saggol.]

Solem wird allenthalben in Scheva verwandelt.

[und so noch ein ander Scheva folgt / in ein Komez.]

הַ wird weggeworffen.

הַ wird verwandelt in הַ :

- lest wird verwandelt in Komez.

¶ In Unbesitzer weise i. Veränderung geschicht ein Versetzung /

פָּקְדִי פָּקְדִי אוֹד פָּקְדִי (פָּקְדִי אִישׁ)

פָּקְדִי פָּקְדִי פָּקְדִי אוֹד פָּקְדִי פָּקְדִי

פָּקְדִי פָּקְדִי פָּקְדִי אוֹד פָּקְדִי פָּקְדִי

Also auch in der Anderweise i. Veränderung / als /

פָּקְדִי פָּקְדִי אוֹד פָּקְדִי פָּקְדִי פָּקְדִי

¶ Es geschicht auch eine Verwandlung in d Anderweise 2. Veränderung / als :

הַפָּקְדִי הַפָּקְדִי הַפָּקְדִי (אִישׁ הַפָּקְדִי)

הַפָּקְדִי

Die Künftige Zeit und Anderweise / die sich auf ein Pattah oder Komez ändert / behalten ein Komez wegen der Nachgeheffeten / durch alle Personen hindurch / als :

יִמְצָאָה יִשְׁאַלְהוּ שְׂמֵעֵי סְחָרִיתָ

c ij Nachs

Rest der Hebräischen
Nachgeheftete der Nebenvörter.

Weibliche.			Weibliche.	
	אלי	אל		בי
	אלינו			בנו
אליך	אליך			בך (בך)
כן	אליכם			בכם
אליה	אליו			בו
הו	אליהם		בהם (בם)	
	אתי	את		כמני
	אתנו			כמנו
אתך	אתך (אתך)			כמך
כן	אתכם			כמכן
אתה	אתו			כמה
אתו	אתם		הו	
	אתי	את (mit)		לי
	אתנו			לנו
אתך	אתך (אתך)			לך (לך)
כן	אתכם			לכם
אתה	אתו			לו
אתו	אתם		להם	
	אחרי	אחר		ממני
	אחרינו			ממנו
אחריך	אחריך			ממך
כן	אחריכם			ממכן
אחריה	אחריו			ממנה
הו	אחריהם		מהו	

Nachge

Nachgeheftete der Nebentwörter.

Weibliche.	איִךְ (איִכָּה) אִיךְ	} אִיָּה	Weibliche.	נָגַדְי	} נָגַד
כֹּן	אִיכֶם		נָגַדְנוּ		
אִיָּה	אִי	} אִי	נָגַדְהָ c.	} עַל	
אִיָּה	אִים		עַלִי		
	אִינִי & אִינִי	} אִין	עַלִינוּ	} עַל	
	אִינֶנּוּ		עַלִיךְ		
אִינֶךָ	אִינֶךָ	} אִין	עַלִיכֶם	} עַל	
כֹּן	אִינֶכֶם		עַלִיכֶן		
אִינֶנָּה	אִינֶנּוּ	} אִין	עַלִיהָ	} עַל	
אִינֶן	אִינֶם		עַלִיהֶן		
	בִּינִי	} בִּין	עַמִּי & עַמִּי	} עַם	
	בִּינֶנּוּ & בִּינֶנּוּ		עַמִּנוּ		
	בִּינֶךָ & בִּינֶךָ	} בִּין	עַמֶּךָ (עַמֶּךָ)	} עַם	
	בִּינֶיכֶם & בִּינֶיכֶן		עַמֶּכֶם		
	בִּינֶנּוּ & בִּינֶנּוּ	} בִּין	עַמּוֹ	} עַם	
	בִּינֶם & בִּינֶם		עַמּוֹ		
	בִּינוֹת בִּינוֹתֵי c.	} בִּיעַר	עַדִּי עַדִּינוּ	} עַר	
	בִּיעַרִי		עַדִּיךְ עַדִּיכֶם		
	בִּיעַרְנוּ	} בִּיעַר	עַדִּיו עַדִּיהֶם	} עַר	
בִּיעַרְךָ	בִּיעַרְךָ		עַדִּי & עַדִּי		
כֹּן	בִּיעַרְכֶם	} בִּיעַר	עַדִּנִי & עַדִּנִי	} עַר	
בִּיעַרְהָ	בִּיעַרוּ		עַדִּנֶנּוּ עַדִּנֶנּוּ		
בִּיעַרוּ	בִּיעַרְם	} בִּיעַר	עַדִּכֶם עַדִּכֶם	} עַר	
	הִנֵּנִי & הִנֵּנִי		עַדִּם		
	הִנֵּנּוּ & הִנֵּנּוּ	} הִנֵּה	תַּחֲתִי & תַּחֲתִי	} תַּחַת	
	הִנֵּנֶנּוּ & הִנֵּנֶנּוּ		תַּחֲתֵינוּ & תַּחֲתֵינוּ		
הִנֵּךָ	הִנֵּךָ	} הִנֵּה	תַּחֲתֶיךָ & תַּחֲתֶיךָ	} תַּחַת	
כֹּן	הִנֵּכֶם & יְכֶם		תַּחֲתֵיכֶם & יְכֶם		
	הִנֵּנוּ & הִנֵּנוּ	} הִנֵּה	תַּחֲתוֹ יוֹנוּ	} תַּחַת	
	הִנֵּנָּה & הִנֵּנָּה		תַּחֲתָם & יְהֵם		

Allgemein

1. Des zusammengesetzten Scheva — Alles zusammengesetzte Scheva ist unrichtig / denn es wird gesetzt an statt des Einfachen (unter diesen buchstaben יוּנִיָּה)
Das gebrauchlichst ist : י
2. Des ausgeworfenen Daggess — { I. Daggess wird nicht gesetzt indie Buchstaben (יוּנִיָּה)
[Wird gleichwol ersetzt durch ein langen Selblant / alszeit vor dem ך / vor den andern aber / so sie seind der zwärt wurzelbuchstaben / selten.]
II. Daggess wird offft ausgelassen aus einem schepirten buchstaben.
3. Des entlehnten Pattah — Endbuchstaben (יוּנִיָּה) nehmen zu sich ein Pattah: wenn nicht ein Pattah oder Kamez ohn mittel vorhergeheth.
4. Des verwechselften Pattah — Endbuchstaben (יוּנִיָּה) leiden nicht vor sich her ein Säggol (noch Komez) Sonder endern solchs in ein Pattah.
¶ Auch in der mitt des worts endern sie Säggol in Pattah.
5. [Es ist auch sehr gemäin anderer Selblanten Verwechselfung / als /
An statt des ך ist ך (wenn das wort lang felleth.)
An statt des ך ist ך und hinwiderumb.
An statt eins langen Hirc ist ein kurzes.]

der

Der Puncten

Sonderbar

1. In Sagwörtern. Das Wandelwan Künfriger Zeit ändert und wirft weg. *
2. In der I. Veränderung. Etliche wurzeln ändern sich auf ein Zere. Sehr wenig auf ein Zolem. [Beide sind gemeinlich Selbhaftend. In selbigen ist d. s. Sagwörtwort der wurzel gleich.]
3. Wenn der dritt wurzelbuchstab ist K / so wird die Vergangene Zeit verändert durch (K) anstatt des Pattah.
[In andern Veränderungen durch (K) Desgleichen auch אֵלֶּךָ אֲמַרְתָּ וְיָרָא יְיָ אֱלֹהֶיךָ]
4. Wenn der dritt wurzelbuchstab ist K / So wird er in Künfriger Zeit und der Anderweise / geändert auf ein (K)
5. Wenn der dritt wurzelbuchstab ist ynn / oder der zwäit ein Kälbuchstab (ynn) So wird er in Künfriger Zeit / und der Anderweise / geändert auff ein Pattah.
6. Erstwurzelbuchstab K feht sich in sechs Sagwörtern mit einem Zolem ahn.
(אָבָה אָבָה אָבָה אָבָה אָבָה אָבָה)
7. In übrigen Veränderungen. Die ändung Zire wird oft verwechselt mit Zere / und die ändung Zere mit Pattah.
8. Vom Accent. Schied Accent ändert die kurze Selblant in lange / (Pattah und Saggol in Komez / Komez in Zolem) das Scheva setzt er wider in sein ursprung.
Zergegen / die überzwerch Lint ändert die lange in kurze. (Zere in Saggol / Zolem in Komez) ausgenommen תי :

L. Aufs

Rest der Hebreischen Aufs zusammengesetzte Scheva / Ausnehmungen.

¶ Anstatt des Einfachen Scheva / wird genommen (..)

1. In der Einzig Erstperson der Künftigen 1. Veränderung / als — אֶעְבֵּר
2. In der Künftigen 1. Veränderung / so auf ein Pattah ausgehet — תִּחֲזֹק
3. In der Ander : und Unbesizten weise / deren somit א anfahen / — אֶבֶל

[Auch in Künftiger Zeit / ohn in sechs zuvor erzehlten.]

4. In Vergangener Zeit 2. Veränderung — הֶעֱבִיר
5. In Vergangener Zeit und SagWännwort Leidender 1. Veränderung — נֶעְבַּר

6. In wenig andern / so das Wortbuch außweiset / als /

אֱלֹהִים אֵמֶת אֱמוּנָה בְּאֵרוֹת הַיּוֹת :

¶ Anstatt des Einfachtigen Scheva / wird genommen (..)

1. In Leidender 2. Veränderung — הֶעֱבַר
2. In dieser Wännworts Form קִמַּץ — אֱהִלוּ
3. In wenig andern / als — אֲנִי חֲרִי חֲלִי

Anmerckungen.

- I. Kälbuchstaben (החע) wenn sie seind Dritte in der wurzel / behalten das einfach Scheva / als — שִׁמְעָתִי
- II. Kälbuchstaben machen ihnen den vorhergehenden kurzen Selblaut ähnlich / als — הָאֵמֶן תִּחֲזֹק תֶּעֱבֵר
- III. Oftt geschicht ein Einziehung oder Abfärzung / daß solch ähnligkeit gestämpelt wird unter dem Kälbuchstaben — הֶעֱתִיק יֶעֱתַר
- IV. Kälbuchstaben / wenn noch ein Scheva flugs hernach folgt / verlieren das Scheva aus dem zusammengesetzten / — יֶהְרֹגוּ יֶעֱבְרוּ

¶ Selten wird das zusammengesetz Scheva unter andern / als Kälbuchstaben / gefunden / als / — יִהְלֵלוּ מִבְּרַכְיָה וְהָב לִקְחָהּ

[Disß geschicht bißweilen unter gedoppelten buchstaben / und unter dem ך mehr als unter andern.]

*Aufs

Sprachkunst.
* Aufs Wandelwau Exempel.

Endere End. Nitic in Zere	Endere Langen Selblaut am end in ein kurzen! (wenn ein langer vorhergehet.)	Wirffeweg ה	
יבדיל -- ויבדל	יקום -- ויקם	יגלה -- ויגל	
יצמיח -- ויצמח	יקים -- ויקם	יפתה -- ויפת	
	יקומם -- ויקומם	ישתה -- וישת	
	יגל -- ויגל	יגלה -- ויגל	
	יגל -- ויגל	ישקה -- וישק	
	יברך -- ויברך	יגלה -- ויגל	
	ישאר -- וישאר	יתגלה -- ויתגל	
	תגוח -- ותגח	יגלה -- ויגל	
	יריח -- וירח	In Kälbuchstaben.	
	יסיר -- ויסר	יעשה -- ויעש	
	¶ Ausgenommen	יחצה -- ויחץ	
	1. Erstperson Einzig/	ישעה -- וישע	
	2. Ausgehend auf א:	Sonderliche:	
	אקים -- ואקים	יראה -- וירא	
	יבא -- ויבא	יחרה -- ויחר	
		יחנה -- ויחן	

D 9. Zu

9. In Zusammensetzung der Vorgeheffeten.

וְכֵן שֶׁבַע Scheva ist der ordentliche Punct.

וְכֵן לֵב Wann noch ein ander Scheva folgt / wird ein Klein Hirc drauß.
[Und auß dem ו ein ו]

וְכֵן לֵב Wann ein ו folgen sol / wird ein groß Hirc drauß.

וְכֵן לֵב } Wann ein zusammengesetz Scheva folgt / wirds demselben ähn-
וְכֵן לֵב } lich gemacht.
וְכֵן לֵב }

בממ ו Wann ein Lefzenbuchstab folgt / wird ein ו drauß.

וְכֵן ו Wandelwau Künftiger zeit / hat ein Pattah samt ein Dagges.

וְכֵן ו Wan zwischen zweien Mannwörtern hat Kamez / so ein Accent folgt.

וְכֵן וְכֵן וְכֵן Werffen das Zeigend ה weg / und nehmen sein Puncten.

וְכֵן ה Hirc samt ein Dagges / ist der ordentliche Punct.

וְכֵן ה אההער ו Wird ein Here drauß / wenn ein Kälbuchstab oder ה folgt.

וְכֵן ה Pattah samt ein Dagges / ist der ordentliche Punct.

וְכֵן ה הה ו Wann ein He / Heth / Schevir Jod folgt / ist ein bloß Pattah.

וְכֵן ה אער ו Wann ein Aleph / Ain / Resch folgt / wird ein Kamez drauß.

וְכֵן ה הוע ו Wann ein He / Heth / Ain folgt mit ein Kamez / wird ein Säggold drauß.

וְכֵן ה Fragend He / Hat ein Hateph Pattah. Wo ein Scheva folget / ein bloß Pattah.
Wenn ein Kälbuchstab folgt / ist dem zeigenden He gleich.

Exem:

Sprachkunst.
Exempel der Vorgeheffteteten.

וְחֶשֶׁךְ כְּאֶחָד לְכֹל בְּרֵאשִׁית
וְרִבּוֹ כְּדַמּוֹתֵינוּ לִפְנֵי בְּרִיקָע

[Ausgenomen] וְיִהְיֶה כִּימֵי כִּימֵי [וְיִהְיֶה כִּי הָיָה לִיהְיֶה בִּיהוּה]

[Ausgenomen] וְאֲנִי כְּאֲשֶׁר לַעֲבֹד בְּחִלּוֹם [לְאֲרֹנִי בְּאֲרֹנִי]
[Ausgenomen] וְאֱלֹהִים לְאֱלֹהִים כְּאֱלֹהִים בְּאֱלֹהִים

וּבֵין וּמְכַל וּפְרוֹ
וְיֹאמֶר

קִיץ וְחֶרֶף קָר וְחַם

בְּיוֹם כְּצַדִּיק לִפְתַּח כְּחֹל לְחֶשֶׁךְ לְרִיקָע

מְכַל

מְאֹרָם מְחַטֵּז מַעֲשׂוֹת מְרַב

הַשָּׁמַיִם הַלֵּילָה

הַחֶלֶד הַחֶרֶב הַיְקוּם

הָאָרֶם הַעוֹף הַרְמֵשׁ

הַחַרְבִּים הַחֶרֶבָה הַעֲרִים

הַלֵּא הַשֶּׁמֶר הַמְכַסֶּה

F I N I S.

